

Πρωτοβουλίες των δημοσιογραφικών Ενώσεων για τις αμοιβές από τα πνευματικά δικαιώματα

Συνάδελφοι,

Το επόμενο διάστημα ο κλάδος συγκροτεί ενιαίο μέτωπο και αναλαμβάνει σημαντικές πρωτοβουλίες ώστε οι Έλληνες δημοσιογράφοι, να λάβουν επιτέλους τις αμοιβές που δικαιούνται για τη χρήση των πνευματικών τους έργων.

Έως τώρα ελάχιστοι συνάδελφοι, εργαζόμενοι σε εφημερίδες, λαμβάνουν, συμβολικά ποσά ως μερίδιο από τις πωλήσεις μηχανημάτων αναπαραγωγής, μέσω του ΟΣΔΕΛ που εκπροσωπεί συγγραφείς και εκδότες βιβλίων.

Το τοπίο αλλάζει όμως ριζικά. Πολύ σημαντικό μέρος του περιεχομένου στις μεγάλες ψηφιακές πλατφόρμες είναι προϊόν δημοσιογραφικής δουλειάς που αναπαράγεται χωρίς οι πλατφόρμες, μέχρι στιγμής, να πληρώνουν για τη χρήση του. Η αναπαραγωγή δημοσιογραφικού περιεχομένου δημιουργεί σήμερα προστιθέμενη αξία, την οποία καρπώνονται οι κολοσσοί του διαδικτύου μεγαλώνοντας τα υπέρογκα κέρδη τους. Ενδεικτικά, το 11% των εσόδων της Google προέρχεται από την εκμετάλλευση δημοσιογραφικού περιεχομένου.

Η ευρωπαϊκή οδηγία 2019/790 για την πνευματική ιδιοκτησία στην ψηφιακή ενιαία αγορά κατοχυρώνει δίκαιη αμοιβή για τους δημοσιογράφους από τις πλατφόρμες. Αναμένεται σύντομα η ενσωμάτωση της στο ελληνικό δίκαιο.

Το πλαίσιο των διεκδικήσεων και των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνουμε άμεσα

- Οι δημοσιογραφικές Ενώσεις της Ελλάδας έχουν αποφασίσει να προχωρήσουν σε σύσταση Οργανισμού Συλλογικής Διαχείρισης προκειμένου οι δημοσιογράφοι όλης της χώρας να συμμετέχουν οργανωμένα και συλλογικά στην διαπραγμάτευση με τις πλατφόρμες που αναμένεται να ξεκινήσει σε επίπεδο Ευρώπης. Μέσω του ΟΣΔ τους οι δημοσιογράφοι θα διεκδικήσουν πιο αποτελεσματικά τα πνευματικά τους δικαιώματα και θα μπορούν με διαφάνεια να εισπράττουν και να διανέμουν τις αμοιβές που θα προκύπτουν.

Σύντομα θα κληθείτε να δηλώσετε την πρόθεσή σας να εκπροσωπηθείτε από τον νέο δημοσιογραφικό ΟΣΔ ο οποίος θα λειτουργεί, όπως προβλέπει ο νόμος, ως συνεταιρισμός που διοικείται από τα μέλη του, με καθολική ψηφοφορία για την εκλογή διοίκησης. Το επίτευγμα του ΕΔΟΕΑΠ μας έχει αποδείξει πόσα μπορούμε να καταφέρουμε ενωμένοι σε ένα δίκαιο στόχο.

- Το πνευματικό δικαίωμα των δημοσιογράφων ως δημιουργών έργων του λόγου είναι κατοχυρωμένο από το Σύνταγμα της Ελλάδας, την ισχύουσα νομοθεσία (ν.2121/1993), ευρωπαϊκές Συμβάσεις καθώς και αποφάσεις ευρωπαϊκών δικαστηρίων. Αυτό το δικαίωμα επ' ουδενί δεν πρέπει να επηρεαστεί από τα προβλεπόμενα στον υπό διαμόρφωση νόμο για την ενσωμάτωση των ευρωπαϊκών οδηγιών για την πνευματική ιδιοκτησία στην ενιαία ψηφιακή αγορά. Αυτό άλλωστε είναι και το γράμμα αλλά και το πνεύμα της Οδηγίας 2019/790. Η ΕΣΗΕΑ εργάζεται σε αυτή την κατεύθυνση.
- Επειδή το τοπίο αλλάζει ριζικά τόσο με την επικράτηση των ψηφιακών πλατφορμών στην αναπαραγωγή ενημερωτικού περιεχομένου, όσο και με την εφαρμογή των οδηγιών, τα τυχόν προβλεπόμενα σε ατομικές συμβάσεις εργασίας οι οποίες έχουν συνυπογραφεί σε πρότερο χρόνο και άρα σε εντελώς διαφορετικές συνθήκες, θα πρέπει να τύχουν νέας διαπραγμάτευσης και σε κάθε περίπτωση να μην ισχύουν από την έκδοση του νόμου και μετά. Όπως άλλωστε ορίζει ο

ν.2121/1993, στο άρθρο 13:

5. Η σύμβαση ή η άδεια δεν μπορεί ποτέ να περιλαμβάνει το σύνολο των μελλοντικών έργων του δημιουργού και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αναφέρεται και σε τρόπους εκμετάλλευσης που δεν ήταν γνωστοί κατά το χρόνο της κατάρτισης των σχετικών δικαιοπραξιών.
- Η οδηγία 2019/790 εισάγει ένα νέο, συγγενικό, δικαίωμα για τους εκδότες ΜΜΕ, πέραν του ήδη κατοχυρωμένου πρωτογενούς δικαιώματος των δημιουργών/δημοσιογράφων. Η Οδηγία αναγνωρίζει ότι οι δημιουργοί δικαιούνται ένα εύλογο μερίδιο από τις αμοιβές που θα προκύψουν για τους εκδότες. Αφήνει στην νομοθεσία του κάθε κράτους μέλους την ευχέρεια να οριοθετήσει και να καταναείμει αυτό το μερίδιο. Η σύσταση που έχουμε από την Διεθνή Ομοσπονδία Δημοσιογράφων είναι για διεκδίκηση κατανομής 50/50.
 - Θα μπορούσαμε να έχουμε κοινές με τους εκδότες επιδιώξεις απέναντι στις πλατφόρμες άλλα αυτό δεν είναι εφικτό χωρίς συμφωνία για την κατανομή των μεριδίων και βέβαια όσο κάποιοι εργοδότες επιβάλλουν δεσμευτικές ρήτρες για τα πνευματικά δικαιώματα των δημοσιογράφων σε ατομικές συμβάσεις εργασίας. Το παράδειγμα στο εξωτερικό αλλά και στην Ελλάδα δείχνει ότι η κοινή εκπροσώπηση πνευματικών δικαιωμάτων δημιουργών και εκδοτών δεν έχει λειτουργήσει υπέρ των δημιουργών όταν προκύπτει σύγκρουση συμφερόντων.

Συνάδελφοι,

Είναι κρίσιμο να μην μείνουμε ουραγοί των καταιγιστικών εξελίξεων. Δικαιούμαστε όλοι, άμεση και δίκαιη αμοιβή από την αναπαραγωγή της δημοσιογραφικής εργασίας στην ψηφιακή αγορά αλλά και από τον θεσπισμένο σταθερό πόρο, την λεγόμενη εύλογη αμοιβή.

Σε όλη την Ευρώπη υπάρχει αυτή τη στιγμή τεράστια κινητικότητα για το θέμα καθώς τα κράτη μέλη ενσωματώνουν την οδηγία. Ενδεικτικά, στη Γερμανία πέρασε νόμος στο τέλος Μαΐου που

ενσωματώνει την 2019/790 και ορίζει:

Οι συγγραφείς λαμβάνουν δικαίωμα άμεσης αμοιβής για περιεχόμενο με άδεια. Όταν οι παραγωγοί βίντεο ή εκπομπών πωλούν το περιεχόμενό τους σε OCSSP, οι συγγραφείς αμείβονται απευθείας από τις πλατφόρμες για τα έργα που περιλαμβάνονται στην εικόνα. Το δικαίωμα είναι απαράγραπτο και υπόκειται σε υποχρεωτική συλλογική διαχείριση §4 (3) (4) Νόμος περί ευθύνης των πλατφορμών.

Άρθρο 15: οι συγγραφείς λαμβάνουν τουλάχιστον το ένα τρίτο της αμοιβής που οφείλεται για το νέο συγγενικό δικαίωμα του εκδότη τύπου. (η έννοια περιλαμβάνει όλο το φάσμα ΜΜΕ, έντυπα, ηλεκτρονικά, ψηφιακά).

Άρθρο 16: όταν οι ΟΣΔ διανέμουν μερίδια αμοιβών σε δημιουργούς και δικαιούχους, οι συντάκτες δεν πρέπει να λαμβάνουν λιγότερο από τα δύο τρίτα.

Άρθρο 18 – 21: στο συμβατικό δίκαιο έχει ενισχυθεί το δικαίωμα δημιουργών για πληροφορίες σχετικά με τις χρήσεις των έργων τους.

Η Γερμανική Πρωτοβουλία Urheberrecht, που εκπροσωπεί 140.000 συγγραφείς σε 35 οργανισμούς, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο κύριος στόχος, η ενίσχυση των συγγραφέων, έχει επιτευχθεί.

Οι συγγραφείς αμείβονται για τη χρήση των έργων τους και προστατεύονται τα ηθικά τους δικαιώματα.

Οι χρήστες έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε έργα και είναι σε θέση να χρησιμοποιούν έργα μη εμπορικά για τη δική τους δημιουργικότητα.

Επιπλέον, η εισαγωγή του δικαιώματος άμεσης αμοιβής θεωρείται ορόσημο για τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των δημιουργών.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ